

IN MEMORIAM

Prof. dr Momčilo Grubač* (1940–2015)

Profesor Momčilo Grubač je ugledao sveta u Pivnicama 24. marta 1940. godine, a u Novom Sadu je 6. decembra 2015. godine zauvek sklopio oči. Školovao se u Kuli, Osijeku i Vrbasu, diplomirao na Pravnom fakultetu u Novom Sadu, magistarski rad pod naslovom „Vanredno ublažavanje kazne“ odbranio je „buntovne“ 1968. godine na Pravnom fakultetu u Beogradu, da bi 1972. godine disertacijom pod nazivom „Prenošenje krivičnih pravosudnih funkcija sa države na društvo“ stekao titulu doktora pravnih nauka na Pravnom fakultetu u Ljubljani.

Njegovo poslediplomsko usavršavanje logičan je sled činjenice da je krajem 1964. godine na Pravnom fakultetu u Novom Sadu izabran za asistenta na predmetu Krivično procesno pravo. Za svog radnog veka profesor Grubač je na novosadskom Pravnom fakultetu bio i šef Katedre za krivično procesno pravo, prodekan i dekan, a nakon odlaska u penziju biva angažovan 2005. godine u zvanju profesora emeritusa na Pravnom fakultetu Univerziteta Union.

Slučaj ili neka viša logika udesila je da diplomirani pravnik Momčilo Grubač postane asistent profesora dr Tihomira Vasiljevića. Mnogo godina kasnije, profesori Vasiljević i Grubač objaviće kao koautori Komentar Zakona o krivičnom postupku, nezaobilazno štivo za tumačenje i primenu odredaba krivičnog procesnog prava, koje je u protekle tri decenije imalo 13. izdanja. Naučni opus profesora Grubača obuhvata još nekoliko samostalnih ili koautorskih knjiga, pri čemu se posebno izdvajaju udžbenici i komentari pozitivnih propisa, kao i oko 150 tekstova manjeg obima objavljenih u formi članaka, referata ili rasprava.

Profesionalni angažman prof. dr Momčila Grubača nije bio ograničen samo na doktrinarnu analazu ustanova krivičnog procesnog i drugih grana prava koje je proučavao, već je vremenom poprimio i praktičnu ravan. Ostaće zabeleženo da je 1992. godine postao savezni ministar za ljudska i manjinska prava, funkciju saveznog ministra pravde vršio je 2000. i 2001. godine, a svoju „neakademsku“ karijeru krunisao je u periodu od 2001. do 2003. godine kao sudija i predsednik Saveznog ustavnog suda. Međutim, nesumnjivo najveći doprinos profesora Momčila Grubača ogleda se u njegovom radu na poboljšanju našeg krivičnog procesnog zakonodavstva.

Profesoru Grubaču pripadaju najveće zasluge za pripremu terena i donošenje u mnogo čemu reformskog Zakonika o krivičnom postupku iz 2001. godine, kao i za njegove izmene i dopune koje će biti izvršene pri kraju prve decenije ovog milenijuma. S pravom je primećeno da se prof. dr Momčilo Grubač tom prilikom zalagao „za to da se krivični postupak oslobodi ideološke matrice, približi akuzatorskom

---

* profesor emeritus Pravnog fakulteta Univerziteta Union u Beogradu, predavač Akademije Advokatske komore Vojvodine

modelu, učini efikasnijim i usaglasi sa Ustavom i međunarodnim pravnim standardima, naročito u odnosu na ravnopravnost stranaka i prava okrivljenog, branioca i oštećenog“.

Reformski zahvat profesora Grubača krasi odmerenost, sistematičnost i elegantan nomotehnički pristup. Prilikom uvođenja, izmene ili ukidanja određenih procesnih rešenja rukovodio se mišlju o njihovoj upodobljivosti u postojeću pravnu tradiciju, smatrajući da ih prethodno treba postaviti na probni kamen praktične primene. Protivio se zato prekim pravnim „transplantima“, odnosno olakom i pomodarskom preuzimanja ustanova koje su strane našoj pravnoj kulturi. U takvim situacijama zagovarao je umerenost i oprez, a prenošenje određenog procesnog instituta je nalazio prihvatljivim pod uslovom da se uklapa u osnovni model krivičnog postupka. Zbog toga ne treba da čudi što je profesor Grubač bio jedan od najodlučnijih kritičara Zakonika o krivičnom postupku iz 2006. godine, a velike rezerve je imao i prema važećem krivičnom procesnom kodeksu.

Dok završavam ovaj *hommage* uvaženom profesoru dr Momčilu Grubaču, izviru mi sećanja na interkatedarski sastanak u Novom Sadu na kojem ga upoznajem, put u Novi Sad s ministrom Grubačem i profesorkom Jekić na odbranu doktorske teze kolege Beljanskog, fotografiju na kojoj pred komisijom koju čine profesori Jekić, Grubač i Lazin pozivam prisutne da dođu na prigodno posluženje zbog uspešno odbranjene doktorske disertacije, glas profesora Grubača koji blago podrhtava dok na zlatiborskom savetovanju izlaže uvodni referat, formulacije izmena i dopuna Zakonika o krivičnom postupku koje unosim u kompjuter na sastancima radne grupe čiji predsednik je profesor Grubač, spokoj jesenjeg dana na Ribarcu i uleganje opalog lišća pod nogama profesora Grubača koji korača pokraj mene, crvenu kožnu fotelju u kojoj sedi dok razgovaramo o mogućnosti nekog zajedničkog projekta... Sećanja se zatvaraju slikom sumornog decembarskog dana u kojem mnoštvo ljudi dostojanstveno odaje poštu i ispraća na poslednji put profesora dr Momčila Grubača.

Prof. dr Goran P. Ilić